

Het 'Engelenboek' Zondag 22 mei was het dan eindelijk zover. Het boek was klaar en werd officieel gepresenteerd in de Engelenburcht. Jac Biemans, de beeldredacteur, deed de presentatie. Hij vertelde, dat het idee tot het schrijven van het boek ontstaan was na het uitkomen in 2004 van het boek *Bijzonder Bokhoven*. Samen met Rob Gruben en Bertie Geerts werkte hij dit idee verder uit.

Het boek werd verdeeld in hoofdstukken en voor elk hoofdstuk werd een auteur gezocht die bekend was met het onderwerp of bereid was zich erin te verdiepen en er evt. nieuw onderzoek voor wilde verrichten. Rob en Bertie namen, als echte oud-Engelenaren, ieder een hoofdstuk voor hun rekening. Jac Biemans wist door alle enthousiasme Marianne Sturm te bewegen als secretaresse te fungeren. De in Engelen woonachtige Wanda van Riet [van Riet

ontwerpers] werd gevraagd een verrassend ontwerp te maken en tenslotte werd besloten i.v.m. vroegere goede ervaringen Gianotten uit Tilburg te benaderen het boek te drukken.

Om de kwaliteit van het beeldmateriaal dat voor het boek gebruikt ging worden te kunnen garanderen werd het origineel fotomateriaal opgespoord en op een hoge resolutie gescand. Alle bronnen zijn vermeld bij de afbeelding.

Het was een feestelijke middag, waar weer veel praat over Engelen en waarschijnlijk ook over Engelenaren over tafel is gegaan.

De boeken waarvoor was ingeschreven konden worden afgehaald en natuurlijk kon het zonder voorinschrijving gekocht worden.

Te koop

Kopen kunt u het boek nog steeds. Bij het secretariaat van Angrisa, Henriëtte Muskens Sars, de Vlacie 5, tel. 6311367 of via info@angrisa.nl. Ook de Plus supermarkt in Engelen heeft exemplaren te koop. Het boek kost € 39,95

Fotobijschriften:

Voorzijde; Gravure door Frans Hogenberg van de Slag bij Engelen op 13 juli 1587. Het gevecht tussen de Spaanse en Staatse troepen niet geheel correct weergegeven (zie boek pag. 112-113).

bron: Collectie R. Gruben, Bokhoven

Hiernaast: Groepsfoto t.g.v. diamanten huwelijk emeritus dominee Oudegeest en M. Oudegeest-Snel op 10 mei 1987. Dit is een van de oudst bekende foto's van Engelen. (zie boek pag. 192).

bron: Collectie Oudegeest, Leersum

lees verder

En toen was het dan zover. Een prachtig uitgegeven boek, waarvan de eerste exemplaren werden overhandigd door Jac Biemans aan de grondleggers van onze heemkundekring Angrisa. Ans Verlaat, echtgenote van Ton en Ans Vermeijden namen het boek graag in ontvangst. Anneke Heimeriks kon die dag helaas niet aanwezig zijn maar kreeg het op een later tijdstip alsnog.

Engelen op de kaart *Groeten uit..*

Een full color prentbriefkaart van voor 1960. Op deze kaart zijn vier bekende dorpsgezichten te zien.

Links boven hebben we zicht op de loswal en een huizenrij aan de Diezekant, tegenwoordig Graaf van Solmsweg.

Rechtsboven een fraaie foto van de Nederlands Hervormde kerk met daarnaast de voormalige politie-woning. Links daarvan nog net zichtbaar de muur van de eerste Engelenburcht (zie ook artikel over de BliZo). De foto linksonder geeft een beeld van de Dieze met aan de overkant kasteel Meerwijk. De foto rechtsonder laat de andere kant van de huidige Graaf van Solmsweg zien.

Dit soort prentbriefkaarten waren te koop bij de plaatselijke winkeliers als kruidenier den Dekker aan de Dorpsstraat en Lambert van den Heuvel, een soort winkel van Sinkel annex stoffeerderij op de hoek Vlacie en Heuvelstraat (waar nu de nieuwbouw staat). Het postkantoor annex verfwinkel van de firma van Boekel-van den Heuvel in de Sint Lambertusstraat en bakker Hagelaars aan de Diezekant waren

andere bekende verkooppunten. De kaart dateert uit eind jaren 50 van de vorige eeuw omdat het kerkje nog geheel wit gepleisterd is en nog niet afgebladderd, zoals velen het zich herinneren. Bij de restauratie in 1963 is het stucwerk verwijderd.

Hans Kant

Uit de kast genomen door Anneke

Een nuttig handwerkje

Anneke Heimeriks legde mede de basis voor het archief van Angrisa, heemkundekring Engelen. Voor de Nieuwsbrief haalt zij steeds iets bijzonders uit de kast wat zij met Engelen-geduld al die jaren heeft verzameld en gearchiveerd. Deze eerste keer een nuttig handwerkje.

Binnen de geschiedenis van Engelen heeft het meisjespensionaat, aan de voormalige Diezekant, Annekes bijzondere belangstelling. Zelf ging ze als jong meisje ook naar een pensionaat en herkent in veel dingen haar eigen jeugd. Inmiddels heeft ze verschillende tentoonstellingen samengesteld en een boekje gemaakt, waarvan ze hoopt dat er ooit nog eens een fraaier exemplaar zal verschijnen.

Zusters JMJ

In de prospectus van het pensionaat was te lezen dat er naast 'de gronden der Hollandsche en Fransche Talen' ook de vrouwelijke handwerken werden onderwezen. De zusters van Jezus Maria en Jozef (JMJ) maakten onderscheid in nuttige handwerken (naaien, breien en verstellen) en fraaie handwerken. Dit laatste waren vooral het onder de knie krijgen van handwerktechnieken als borduren, haken en macramé. Voorbeelden

daarvan zijn bijvoorbeeld een Holbein borduurwerkje, guimpe haken of een Richelieu kleedje. Uiteraard moesten de ouders voor deze lessen in de fraaie handwerken extra bijbetalen. Hier laat Anneke wat handwerkvoorbeelden zien, zoals ze ook in Engelen gemaakt zijn. Angrisa heeft geen handwerk in haar bezit, wel zijn er wat foto's van borduurwerk in de archiefkast te vinden. 'Ik wil graag een handwerk van een pensionaire bewaren, misschien heeft iemand nog iets in de eigen kast liggen en wil aan Angrisa denken bij de voorjaars-schoonmaak. Het pensionaat heeft een belangrijke plek in de geschiedenis van ons dorp. Het zorgde voor veel werkgelegenheid en veel meisjes uit de verre omgeving kwamen naar Engelen om onderwijs te krijgen en zich in de de handwerken te bekwamen. Zoals dat hoorde bij een beschaafde opvoeding', zegt ze lachend.

Column

Van Engelen en Duivelen

Nog geen jaar geleden is langs de Maasroute en de Bossche sloot aan de voet ervan een onverhard pad aangelegd: het verbindt de Haverleij met het Maasoeverpad over de Dieze. Ingeklemd tussen Vutter en dijklichaam van de A59 lijkt dit een kansloze omgeving: hoe anders is de beleving! Om er te komen daal je af ter helle, maar vindt er hemelse rust: geen om aandacht jankende politieszirenes, onzichtbaar, nauwelijks hoorbaar verkeer boven je hoofd, de zwijgende achterzijde van bedrijven. Lang geleden, zo gaat het verhaal, lag op een steenworp hiervandaan kasteel Bloemendaal. Uit de toren ervan smeedt de duivel de niet gewijde klok in het naar hem genoemde wiel. Een engelen en duivelspad! Een gedachte kwam bij me op: als hier eens een kunstroute kon komen! Een statieweg, gemaakt door artistiek(e) Angrisianen, bijv. met Michael en Lucifer, Beëlzebub en Gabriël, Yoda en Darth Vader, engel en bok. Wie weet!

Wilton Desmense

Waar komt die naam vandaan?

BliZo

Met Open Monumentendag was er in de Engelenburcht een fototentoonstelling over de BliZo, een afkorting van Blinden Zorg. Verschillende mensen, ook uit Engelen, kenden de naam BliZo niet. Toch was dit een belangrijke organisatie voor het leven in Engelen.

Pater Andreas zegent de werkplaats van de BliZo in aanwezigheid van broeder Jan, zijn broer en begeleider, en rechts de heer van Boekel

Nadat het pensioonaat in 1953 werd gesloten werden "blinde vrouwen en meisjes" in het pand gehuisvest. De huidige Engelenburcht was de werkplaats voor de blinden, mannen en vrouwen. Veel blinden woonden in Engelen net als leidinggevend en begeleiders. De Blinden Zorg heeft met name in Brabant zijn wortels in de charitatieve instellingen. Het verkrijgen van "aalmoezen" was hierbij een belangrijk bestanddeel.

Pater Andreas (29 april 1884 – 25 mei 1969), zelf blind geworden tijdens zijn werk als missionaris op Borneo, heeft na zijn terugkeer uit de missie in 1914 veel gedaan voor de emancipatie van blinden. Uit eigen ervaring wist hij hoe afhankelijk een blinde kan zijn. Zijn activiteiten waren er op gericht om de blinden juist niet afhankelijk te laten zijn van aalmoezen, maar dat zij zelf konden gaan zorgen voor hun inkomen. Daarvoor richtte hij verschillende werkplaatsen op waar een vakopleiding aan verbonden

was. Alles onder het motto: "Helpt de blinden zichzelf te helpen." Ook het thuiswerken werd sterk gestimuleerd. De gemaakte producten werden opgeslagen in een centraal magazijn van waaruit de verkoop werd verzorgd. Het complex in Engelen werd in gebruik genomen in 1954 en plechtig ingezegend door Pater Andreas. Er werden hier in de BliZo voornamelijk bezems en borstels gemaakt.

Midden jaren zestig is de productie overgeheveld naar Vught. De nieuwe veiligheidsnormen en de komst van zwaardere machines, vroegen om een investering die hier niet rendabel was. In Vught had men ruimte en mogelijkheden, die waren aangepast aan de moderne eisen.

Het duurde nog negen jaar voor de oude werkplaats van de BliZo als Engelenburcht officieel werd geopend op 12 november 1976.

Frans Lucas

In Memoriam

Albé van Heijst

In augustus 2010 is Ton Verlaat overleden, een van de oprichters van de Heemkundekring in Engelen en op 14 september 2011 verliezen wij met Albé binnen de heemkundekring wederom een trouw en actief lid. Zo was hij onder meer de stuwende kracht om in Engelen een zelfstandige heemkundekring te starten, voortbouwend op hetgeen in de loop der jaren al door Ton Verlaat, Anneke Heimeriks en Ans Vermeijden in gang was gezet. Ook draagt de Heemkundekring nu de naam Angrisa, die door hem werd voorgedragen.

Op de ochtenden dat wij bij elkaar kwamen konden wij genieten van zijn verhalen, kijkend over zijn leesbril. Wat kon hij vertellen over zijn jeugd, het katekwaad en over de kleurrijke mensen uit Engelen en niet te vergeten over zijn tijd bij de Kikvorschen. Je zag het allemaal voor je ogen gebeuren. Maar niet alleen verhalen vertellen, ook initiatief nemen tot activiteiten, meedenken en meedoen met die activiteiten was zijn handelsmerk.

Van zijn hand verschenenen de artikelen in de Tweeterp: *Engelen een plaats apart*. Voor het boek *Engelen een grensdorp aan de Dieze* schreef Albé het hoofdstuk *Kerk en religie door de eeuwen heen*. We kunnen natuurlijk heel veel over hem vertellen en dat zal de komende tijd zeker gebeuren, maar bovenal was het gewoon een fijne man om mee om te gaan. Wij zijn trots deel te hebben uitgemaakt van zijn vriendenkring en dankbaar hem gekend te mogen hebben. De cirkel van zijn leven is rond: Hij is geboren in zijn huisje aan de dijk en hij is gestorven in zijn huisje aan de dijk.

Angrisa

HEEMKUNDEKRING ENGELLEN

Secretariaat

de Vlacie 5

5221 AL Engelen

E info@angrisa.nl

I www.angrisa.nl